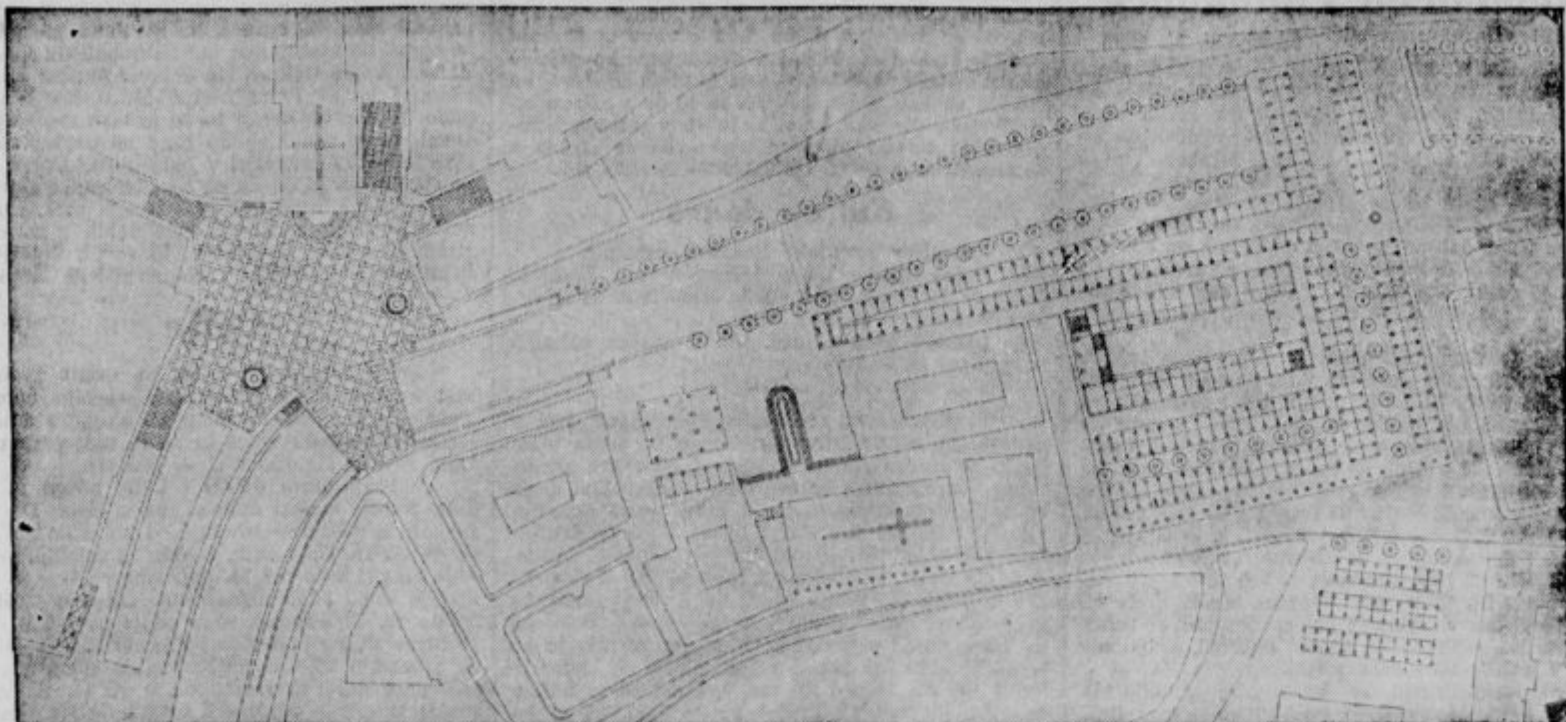


Kako hoče Plečnik regularizirati ljubljanski Vodnikov trg



Ljubljana, 11. sept.

Arhitekt Plečnik, ki je s svojo ljubeznijo do Ljubljane in s svojo dalekovidno preračunljivostjo ter vsesplošno priznanim strokovnim znanjem odprl Ljubljani že toliko novih lepot in ji pripomogel do arhitektonsko dovršenih zgradb in regulacij, je izdelal regulacijski načrt Vodnikovega trga, ki po svoji zamisli predstavlja brez dvoma posrečeno in arhitektonsko dovršeno rešitev. Načrt vključuje tudi že zgradbo novega velikega magistratnega poslopja, za katero namerava kupiti ljubljanska občina Mahrove hiše, o čemer smo že poročali. Glede kupne cene smo bili informirani od pristojnega mesta, da je to določila komisija strokovnjakov. (Po naših informacijah pa je bilo več različnih cenitev.)

Na podlagi Plečnikovega načrta lahko smatramo, da bi bil nakup Mahrove hiše že glede na bodočnost moderne Ljubljane priporočljiv, ker bi predstavljala regulacija Vodnikovega trga z reguliranim Marijinim trgom in okolico najlepši in najzanimivejši del Ljubljane. Kakor vidimo iz načrta, namerava mojster Plečnik odpreti desni breg Ljubljane od Francišanskega tromostovja do Zmajevskega mostu, ki je sedaj ves zadelan z neokusnimi in neprimernimi lopami in kolibami sadnega trga in mesarskih tržnic. Po njegovem načrtu naj bi od tam, kjer se pričenejo sedanje lope, šel drevored s cesto skoro do Zmajevskega mostu. Sedanjí sadni trg z vsemi lopami in tržnicami za Škofljo bi po-

polnoma odpadel, pač pa naj bi se postavila za Škofljo večja enotna tržna lopa, ki bi tudi v arhitektonskem pogledu le še dvignila vrednost okolice. Med to tržno lopo in semeniščem bi za to nastal precej obsežen trg, ki bi šele prav povzdignil arhitektoniko šenklaške cerkve smeri od Ljubljane. Na trgu bi stal nekako v sredi lep vodnjak. Do tu bi bilo ob obrežju široko cestišče z drevjem. Nekako v isti višini, kakor je semenišče pa bi se začela dvojna vrsta mesarskih lop, ki bi torej stale nekako prav tam kjer stoje sedaj, samo s to razliko, da bi bile vse pod eno streho v arhitektonsko zaključeni tržnici. Za tržnico bi šel drevored po bregu naprej. Dvojna tržnica bi tekla začenši ob Zmajevem mostu vedno bolj skupaj in se strnila ob že omenjenem trgu med semeniščem in novo tržno lopo v eno. Trakt tržnice ob nabrežju pa se ne bo končal ob Zmajevem mostu, ampak bo segel v nekoliko večji širini po novem mostu, ki bi obsegal približno širino dveh Zmajevih mostov čez Ljubljano. Most oz. strop nad Ljubljano bi se začel ob Zmajevem mostu in segal navzgor proti Francišanskemu mostovju. Temu traktu, ki bi bil povezan z ostalo dolgo tržnico, pa bi stal nasproti enako velik samostojen trakt na novem mostu tik ob Zmajevem mostu. Vodnikov trg pa bi se zazidal z monumentalnim magistratom, ki bi stal med semeniščem in Kopitarjevo ulico. Pred magistratom naj bi stali zopet dve lopi nekako v črti od Jugoslovanske knjižarne proti Kopitarjevi ulici. Seveda je razumljivo, da je med knjižarno in semeniščem ter

bodočim magistratom in lopami projektirana široka cesta, ki naj bi vezala cesto Pred Škofljo s tržnicami in nabrežjem. Med Kopitarjevo ulico in novim magistratom naj bi stali zopet dve vzporedni lopi v isti smeri kakor Kopitarjeva ulica in bi tvorili pravzaprav podaljšek obeh tržnih lop na novem projektiranem mostu. Zato bi nastal med lopama ob Zmajevem mostu in tik ob Kopitarjevi ulici majhen trg, na katerem bi stal obelisk. Krekov trg pred Mestnim domom pa naj bi dobil še tri tržne lope vzporedne s cesto oz. pročeljem Mestnega doma. Ta načrt je brez dvoma odlična rešitev tako perečega vprašanja, kako urediti na Krekovem trgu koncentrirani sadni in zelenjadni trg, kako odstraniti na nabrežju neokusne in arhitektonsko neugodne vplivajoče mesarske stojnice, hkrati pa še odpirati povsem nove poglede na arhitektonsko odlično šenklaško cerkev. Rešitev, ki je dana z zavidavo strugo nad Ljubljano ob Zmajevem mostu odpira obsežen prostor, magistratno poslopje pa bo na ta način postavljeno v center vsega tržnega življenja in bo stalo tako na najbolj obiskani točki mesta, kar bo ugodno za večino ljubljanskega meščanstva zlasti pri reševanju vseh uradnih poslov z magistratom. Tako se glasi Plečnikov načrt.

Dostavljamo k tem informacijam še to, da ideja magistrata na Vodnikovem trgu ni nova, ampak je bila porojena že za časa Zveze delovnega ljudstva. Tedaj že so se delali načrti a tedanjí Zvezi niso dali časa, da bi to zadevo izvedli v eni ali drugi smeri.

Morilec v Gačniku?

Stefan Falež, ki je kakor smo že poročali osumljen še nepojasnjenega zločina v Gačniku. Varnostne oblasti ga zasledujejo. Prebivalstvo,



zlasti okoliško, se opozarja, da v slučaju ugotovitve kakšne sličnosti pri morebitnem srečanju, slučaj takoj prijavi oblasti. Je 164 cm visok, precej močne rasti, ima črno brado in lepe zobe. Na sebi ima navadno svetlosivo suknjo, temnejše dolge hlače in svetlorjav klobuk. Videli so ga v usodnih dneh ob meji, pa se mu je posrečilo pobegniti.

Požar pri Novem mestu

Novo mesto, 10. septembra

V četrtek popoldne okrog 15 je izbruhnil ogenj pri posestniku Kostreću Ivanu v Vel. Bučini vasi pri Novem mestu. Ogenj, ki je nastal, kakor vse kaže, od dimnika, ker so več kurili ko so sušili sadje, je mahoma objel slamnato streho stanovalske hiše, ki je pol zidana, pol pa lesena. Streha je deloma zgorela, dočim je spodnji del hiše ostal nepoškodovan. Vaščani, ki so ogenj opazili, so takoj prihiteli na pomoč. Takoj za njimi pa se je že pojavilo na kraju nesreče gasilno društvo iz Kamenc s svojo novo motoriko. Društvo je ogenj ugasnilo in preprečilo, da se ni razširil še na druga okoli stoječa poslopja, ki so krita vsa s slamo, kar bi bilo lahko imelo težke posledice za vso vas. Sosedje in gasilci so znesli iz goreče hiše tudi vse pohištvo, tako da je razen strehe vse drugo ohranjeno. Seveda trpi pri sedanjí težki gospodarski krizi posestnik kljub temu občutno škodo, zlasti še ker je razmeroma zelo malo zavarovan.

Na lice mesta je dospelo tudi novomeško gasilno društvo, ki pa ni sploh stopilo v akcijo, ker je bilo medtem že vse končano.

Pri tej priliki je dobro omeniti, da se je tako že parkrat zgodilo.

Utopljenec v Muri

M. Sobota, 10. septembra.

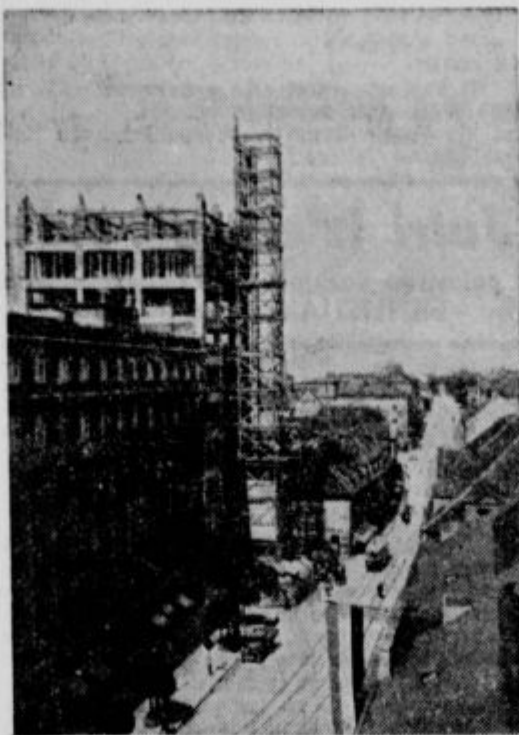
Pred dnevi so ljudje pri Ižakovcih z obrežja opazili v Muri plavajoči predmet, ki je vzbudil njihovo pozornost. Dozdevalo se jim je, da nese voda utopljenca. Ko je priplaval predmet bližje k obrežju, so videli, da je res utopljenec. Takoj so se pripravili, da bi ga potegnili ven. Po daljšem prizadevanju se jim je to tudi posrečilo.

Utopljenec je tujec. Star je okrog 30 let. Obleden je bil v delavsko obleko. V žepih niso našli ničesar razen čevlarskega ključa. V vodi je bil le nekaj dni. O kakem zločinu ne more biti go-

Nove palače pred pošto

Ljubljana, 10. sept.

Brez dvoma bo tam pred pošto zrastel nov del Ljubljane, ki bo postal središče mesta. Z nebotičnik s svojimi 12 nadstropji bo stal kakor mogočen kralj med množico ostalih hiš. Zdaj zidajo šele 9 nadstropje, pa je s te višine že sijajen pogled na vso Ljubljano. Zraven nebotičnika je v primeri z njim skromna palača Pokojninskega zavoda, ki je dozidana do vrha; zdaj pravkar dovršujejo njen zunanji del. Zgornja polovica palače je že ometana, tudi notranja dela hitro napredujejo. Na oglu Beethovne in Gajveve ulice se dviga iz tal tretja palača Pokojninskega zavoda, pri kateri zdaj izdelujejo drugo nadstropje. S to palačo bo ta blok, pač najlepši in trenutno najprometnejši v mestu, popolnoma zazidan.



Od »Figovec« dolí stoji nebotičnik.

Na Aleksandrovi cesti sta palači »Viktorijac« in »Dunav« popolnoma dozidani ter se zdaj v obe poslopi že vseljujejo stranke. Spodaj bodo zelo lepi trgovski lokali, ki jih tudi zdaj urejajo. Prav tako pripravljajo trgovske lokale v pasaži, ki bo skozi »Viktorijac« in palačo Pokojninskega zavoda vodila iz Aleksandrove v Gajvevo ulico. Po svojih lepih izlozbah, ki se nam obetajo, bo ta pasaža res nekaj svojevrstnega v Ljubljani.

Blok palač, ki se dviga sedaj ob Dunajski in Aleksandrovi cesti pa stoji v Ljubljani izredno osamljen. Kljub temu, da so zazidani ogromni milijoni v ta blok, vendar Ljubljana tudi ne bo pridobila toliko, kar pa bi lahko. Krivo je temu vora, ker na trupu niso našli nobenega znaka nasilja.

Mura je to poletje zahtevala mnogo žrtev. Pri Ižakovcih so jih že šest izveklili. Bili so vsi tujci in se tudi pozneje ni doznalo, odkod so bili.



Malega »Figovec« skoro zakriva novi tramvaj.

dejstvo, da se zlasti na severni strani bloka razširjajo hiše in hišice, ki bodo v primeri z nebotičnikom prave kočice. Od nebotičnika naprej po Dunajski cesti stoji še 150 m še pristen košček stare predpotesne Ljubljane, obče znana Figovecova gostilna, ki je iz množice avtomobilov, avtobusov in tramvajev sploh ni videti. Radovedni smo, koliko časa bo vztrajala na tej najprometnejši točki Ljubljane v svoji obliki, zlasti, če pomislimo, da je najlepše na njej spominska plošča Andreju Smoletu, najboljši v njej pa njeno pivo in postrežba.

Res, Figovecova hišica ne spada v to družbo velikih palač. Toda škoda jo bo, kadar izgine, kakor je škoda toliko drugih hišic, ki jih je požrlo moderno mesto.

Šentiljski ropar v rokah pravice?

Maribor, 11. septembra.

Roparja, ki je spravlil v velik strah vse prebivalstvo iz St. Ilje in okolice, ko je oropal in poškodoval pri železniškem prelazu posestnika Franca Stamferja, so šentiljski orožniki menda že izsledili v osebi nekega Ivana F. iz Kremenice pri St. Ilju. Baje je imel pri tem poslu pomočnika, ki pa še ni znan.

F. vsako krivdo trdovratno in odločno taji. Napadeni Franc Stamfer pa ga je pri konfrontaciji takoj spoznal ter odločno izjavlja, da ga je Ivan F. napadel, na tla potolkel, ga poškodoval in oropal. Precej obtežljiva okolnost je v tem, ker so v

Revnemu delavcu pogorela hišica

Litija, 11. sept.

V sredo dopoldne okoli 10 se je naenkrat pojavil ogenj na slamnati strehi majhne hišice predilniškega delavca Antona Kokalja iz Male Kostreznice. Ogenj je v trenutku objel vso hišo in jo upepelil. Hiša je bila krita s slamo, kar je ognju še olajšalo uničujoče delo. Sicer so takoj prihiteli na kraj nesreče domačini, ki pa niso mogli več ustaviti ognja, tako da je hišo pogorela do tal. Kokalj je bil zavarovan le za Din 5000.—, škoda pa je cenjena na Din 20.000.—. Ogenj je najbrže

MOČ
močne mišice, mirni živci, ravnotežje v organizmu razvijajo v človeku ono samozavest in delavno silo, ki ga usposablja za izredno delo današnjega načina življenja. Izrabljene moči se morajo nadomestiti pri telesnih in duševnih naporih. Če nadrgnete svoje ude pred počitkom s par kapljicami pristnega

DIANA
FRANCOSKEGA ŽGANJA

si zagotovite krasno osvežujoče spanje, zbudili se bodele zjutraj odpočiti in in lahko in brez utrujenosti delati. Mnogi vlivajo v umivalno in kopalno vodo par žlic »DIANA« francoskega žganja in opažajo enak dobrodejen občutek. — Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah. CENA: mala steklenica Din 10.—, srednja steklenica Din 26.—, velika steklenica Din 52.—. | Pazite na ime »DIANA« in varujte se pred nižjevrstnimi ponaredbami. | 48 letni obstanek »DIANE« daje dovoljno jamstvo. | Razstavljeno na ljubljanskem velesejmu PAVILJON E 530—531. | Oglejte si izložbo. Trgovci zahtevajte engros cenik.

Naši v Franciji

Metz, avgusta.

Naši izseljenci iz Lorene so v nedeljo, 16. avgusta slovesno proslavili desetletnico vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Proslava je bila združena z velikim sprejemom pri kraljevskem konzulu v Metz u gospodu Božoviču, ki je povabil po pozdravnih govorih vso veliko družbo 84 delegatov na izredno domačo in prijetno čajanko, ki bo ostala vsem gostom v prijetnem spominu. Za prijetno domačnost je posebno poskrbel na eni strani ljubezniva gospa konzulova, na drugi pa znani pevski zbor našega društva v Aumetzu, ki se je udeležil slavnosti polnoštevilno pod vodstvom svojega predsednika Pišlarja in pevovodje Biščaka.

Z gospodom konzulom na čelu so se udeležili potem vsi ti delegati velikega kongresa bivših francoskih bojevnikov, kjer so bili izredno ljubezno pozdravljeni. Posebno je presenetila Francoze njihova narodna Marseljeza, ki jo je zapel aumski zbor v našem jeziku in za katero so se revanžirali z jugoslovansko himno, ki jo je takoj nato odigrala njihova godba.

Z zadovoljstvom moramo poročati, da se naša rudarska društva bolj in bolj uveljavljajo in vedno pogostejše nastopajo tudi pred izbrano francosko javnostjo in tako najpraktičneje delajo za francosko-jugoslovansko zblizanje, prijateljstvo in bratstvo.

med fanti

Šmarje, 9. septembra.

Naša vas je znana za precej miren kraj v vseh ozirih in se zaradi navadnih dnevnih dogodkov ne razburja. Če pa je kak senzacija, so navadno njeni povzročitelji iz drugih krajev oz. vasi, domačini pa nastopajo kot gledalci oz. poslušalci publika. Tako je bilo tudi včeraj na praznik Marijinega rojstva. Ta dan je v Šmarju vsakoletno »žegnanje«, katerega se udeležijo veliko ljudi, zlasti iz bližnje okolice Ljubljane (iz dobrujske občine in D. M. v Polju). Posebno fante radi pridejo. Tudi včeraj je prišlo nekaj fantov iz gori navedenih krajev in so hodili od gostilne do gostilne. V gostilni »pri Smoletu« so pa bili popoldne fante iz vasi Sela pri Grosuplju. Eden izmed njih je ravno prišel s kolesom iz Brezji, pa se je nekoliko ustavil pri tej gostilni in šel notri, kolo pa pustil zunaj. Kmalu na to je kolo vzel neki drug fant in se začel z njim voziti, pri tem pa je pokvaril zavore.

Ko to nekdo lastniku pove, pride ta iz gostilne ven, da bo obračunal s tistim, ki mu je pokvaril kolo. Zunaj — na cesti — pa so bili fante iz okolice D. M. v Polju, ki so znani kot precej vročkrvni. Nekdo izmed njih pograbi kamen in udari onega iz Sel, ki je prišel ven, po lcu, da je začel precej krvaveti. Drugi fante iz Sel, ki so bili še notri, so prišli ven, da pomagajo oz. branijo svojega sovaščana in tako je nastal splošni pretep na sredi ceste. Pri tem so se uporabljale razne stvari.

Neki drugi fant iz Sel je dobil lažjo poškodbo. Tudi dva izmed nasprotne strani sta odšla nekoliko poškodovana z bojišča; zlasti tistega, ki je prvi udaril onega iz Sel, so precej obdelali in ga naučili, kaj se pravi začetni pretep. Šmarci so pa gledali ta dramatični prizor, ki je seveda vzbujal tem večje zanimanje, ker se je vršil še pri belem dnevu — okrog šestih popoldne. Vendar so se duhovi kmalu pomirili: Seli so šli svojo pot, oni pa so se podali proti Škofljici, ker se v Šmarju niso upali na postajo. — Pri vsem tem se seveda ne sme pozabiti, da so bili skoraj vsi prav temeljito »nasakan«: torej je za pijačo še vedno dovolj denarja, dočim vlada povsod velika kriza. Upajmo, da se kaj takega kmalu ne ponovi!

stanovanju Ivana F. našli palico, ki je last Stamferja in ki jo je ropar svoji žrtvi z denarjem vred odnesel.

Značilno za Faleža je, da so ga bili izpustili iz tukajšnje kaznilnice šele meseca januarja t. l., potem ko je bil radi izvršenega ropa odsedel osemletno ječo. Tedaj je bil Falež navadil na sestro pokojne Julijane Heričeve, ki jo je po domnevah oblaščev on usmrtil v Gačniku, potolkel na tla ter jo izropal. Na posledicah zadobljenih poškodb je kmalu nato podlegla. Falež je doma iz Spodnje Poljskave in so ga ljudje videli nekaj dni pred groznim zločinom v Gačniku v tamošnji okolici.

izbruhnil vsled tega, ker dimnik ni bil ometan in so iskre preskočile na suho slamnato streho. Ker je Kokalj oče 5 otrok in stoji sedaj tik pred zimo takorekč na cesti, so obljubili domačini, da mu bodo pomagali za novo hišo z vožnjami raznega materiala in brezplačnim lesom, kar je gotovo vsega priznanja vredno.

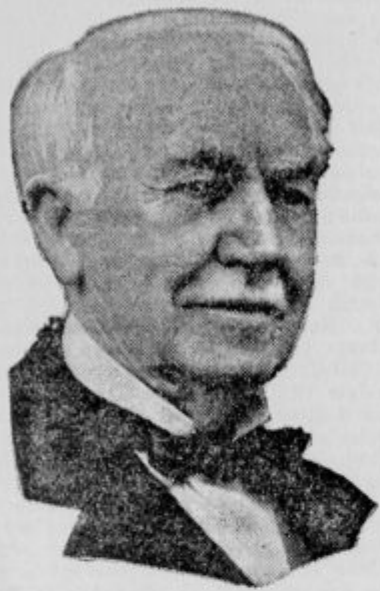
FOTOAPARATE svetlovnih tvrdk Zeiss-Ikon Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd. ima vedno v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Zahtevajte cenik! —

Skrivnosti vsemirja

Prof. Piccard o poletu v stratosfero - Nastajanje novih svetov in kozmično žarenje

Prof. Piccard, ki je z balonom prodiral v vseirski prostor, podaja sedaj svoje izkušnje in ugotovitve v posebni knjigi, ki je izšla v augsburškem Literarnem inštitutu Haas in Grabherr.

Nameravali smo izvršiti, piše učenjak, jonizacijska merjenja plinov, ki so bili v stalni množini zaprti v posebnih posodah, tako imenovanih jonizacijskih celicah. Ta merjenja naj bi se vršila ves čas med dviganjem in spuščanjem v nepretrgani seriji. Žal pa smo mogli naša merjenja izvršiti le v velikih višinah med 15.000 in 16.000 metrov. Možnost



Edison. Stanje bolnega ameriškega iznajditelja je postalo brezupno.

stika in kontrole je bila s tem izgubljena. Žal naši uspehi še niso definitivni. Objaviti jih moramo z vsemi mogočimi pridržki le kot kot začasna naznanila. Proti vsem pričakovanjem smo našli v višini 16.000 metrov jonizacijo, ki se dozdeva znatno manjša nego ona, ki jo je našel Kolhörster v višini 9000 m.

Ako ta uspeh teoretično uporabimo, pridemo do naslednjih sklepov:

1. Reakcije, ki nekeje v vseirju proizvajajo kozmično žarenje, ne spremljajo radioaktivne izpremembe, kakor jih poznamo na zemlji; kajti žarki gamma radioaktivnih izprememb imajo zadostno prosojno moč, da vsaj deloma prodirajo plast 1 desetine atmosfere (100 gr cm²). (Od žarkov gamma Ra-Ca prode tako plast 1 odstotek). Če bi kozmično žarenje spremljali normalni žarki gamma, potem bi morala jonizacija pri dvigavanju na 16.000 metrov višine naraščati, a temu ni tako. S tem je dozdevno izpodbita tudi teorija, po kateri nastaja kozmično žarenje vsled razpadanja neznanih težkih elementov (transuranov).

2. Vira kozmičnega žarenja po vsej prikljki ni iskati v masivnih nebesnih telesih. Preje bo imelo svoj sedež v zelo na redko razdeljeni snovi, v vseirskih oblakih, katerih površinska gostota ne dosega 100 gramov — kubikcentimetrov.

Dejansko, če bi kozmično žarenje nastalo v notranjosti masivnega telesa, potem bi moralo pri prodiranju skozenj proizvajati svoje sekundarno žarenje. To sekundarno žarenje bi spremljalo primarno žarenje na vsem njegovem potu skozi vseirje do našega planeta in bi ga absorbiralo šele naše ozračje. Potem bi moralo biti sekundarno žarenje v najvišjih plasteh našega ozračja, tam, kjer je primarno žarenje še neoslabljeno, najmočnejše. Naraščanje sekundarnega žarenja med 16.000 in 9000 metrov, se da pojasniti le tako, da proseva kozmično žarenje še brez sekundarnega žarenja v vrhne plasti ozračja. Ta hipoteza nam pojasnjuje, zakaj kozmično žarenje v vrhnih plasteh ozračja ne povzroča tolike jonizacije kakor v srednjih plasteh. V spodnjih plasteh je večji del primarnega žarenja absorbiran in zato nastaja le malo sekundarnega žarenja.

Čitatelj bo vprašal: Kako nastane kozmično žarenje? Kakšne reakcije ga povzročajo? O tem nam more dati teoretična fizika nekaj pojasnil. Dejansko so atomarne izpremembe, ki jih na naši zemlji sicer še nikoli nismo opazovali, ki se pa dajo na papirju zelo lepo opisati. Tu je predvsem izprememba štirih vodikovih jeder v eno helijevo jedro (ali dveh vodikovih molekulov v en helijev molekul). Teoretični fizik more danes z gotovostjo reči, da mora iz te reakcije, če se v resnici dogaja, izvirati določena množina energije. Ta energija mora zapustiti svoj vir v obliki trdega, prodirljivega žarenja. Znano nam je, da mora biti to žarenje mnogo prodirljivejše nego žarenje gamma (cenitve prihajajo približno do koeficienta 10).

Misliti si je pa mogoče še drugo reakcijo, ki bi proizvajala še mnogo prodirljivejša žarenja. To je združitev enega protona in enega elektrona ali enostavneje povedano: Če se množine pozitivne in negativne elektrike, ki se nahajajo v enem vodikovem atomu, združijo, potem vodikov atom preneha biti; vsa njegova poprej dobro lokalizirana masa izgine in nadomesti jo neka količina žareče energije, ki ubeži z brzino svetlobe. Lastnosti tega žarenja, posebno njegova velika trdnost, prinašajo fiziku vest o dogodivšji se katastrofi. Kakor vidimo, imajo tu opisana žarenja z opazovanimi kozmičnimi žarenji veliko podobnosti in se nam vsiljuje sklep, da se navedene reakcije v vseirju dejansko dogajajo in da so vir kozmičnega žarenja.

Sedaj je pa zanimivo, da silijo po vsem tem uspehi naših opazovanj k hipotezi, da se



Laval na dopustu. Francoski ministrski predsednik Laval se mudi tačas na dopustu na svojem posestvu v Normandiji. Laval je strasten lovec.

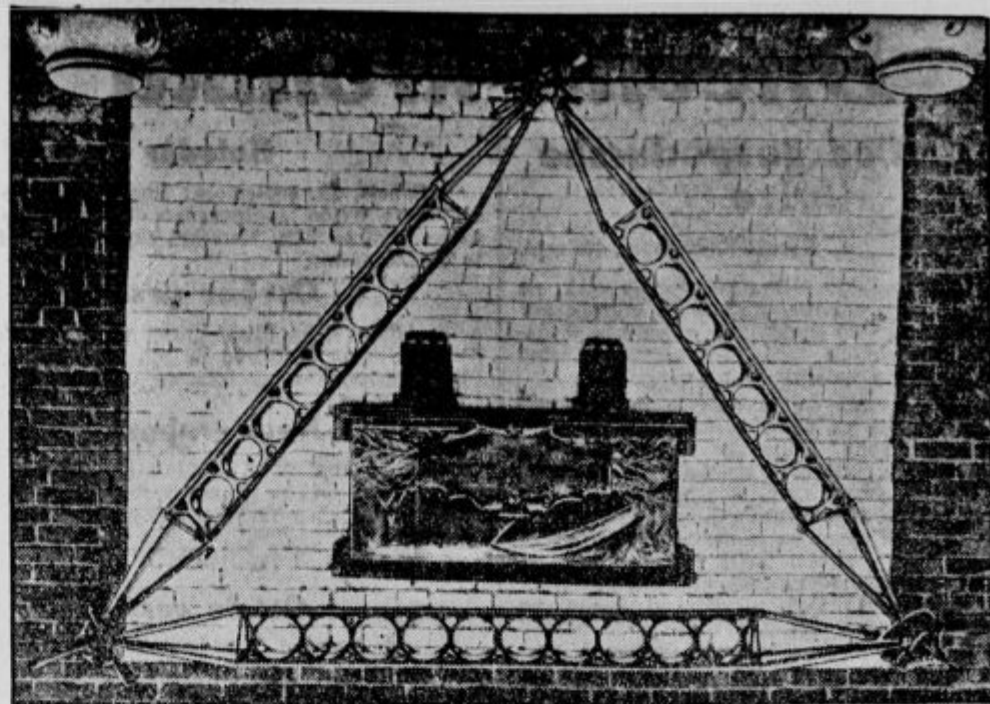
opisane izpremembe atomov ne morejo dogajati v trdnih nebesnih telesih, marveč samo na krajih kjer je snov zelo na redko razdeljena, na oblakih, katerih ploskovna gostota ne dosega 100 gr cm². (Ploskovno gostoto kake tvorbe imenujemo maso, ki bi jo izrezal iz nje cilinder s poprečnim prerezo 1 cm², če bi prodril skozenj.) Obstoj takih nežnih tvorb spada že nekaj časa med astronomske hipoteze. Zvezdoslovci sodijo, da so to predhodniki velezvezd. Domnevati moremo leda, da se v teh nastajajočih svetovih še danes dogajajo atomarne izpremembe.

Nova pošiljatev na Vražji otok

Te dni so vkreali na morju pred La Rochelle na poseben jetniški parnik 350 obsojencev, ki jih prepeljejo na Vražji otok. Vsakega kaznjencea so takoj, čim je stopil na krov, odgnali v celico v spodnjih prostorih, ki je ne bo zapustil prej nego na Vražjem otoku.



Velikanska povodeni v Yorkshire (Anglija). Voda stoji meter visoko in je škoda ogromna.



Spominska plošča žrtvam orjaškega angleškega zrakoplova »R 101« v gozdu Beauvais na Francoskem. Zrakoplov je padel dne 5. okt. 1930 goreč na zemljo in je izgubilo življenje nad 50 oseb.

Belo pleme izumira?

Hitro padanje rojstev v Evropi in Ameriki

Od začetka sedanjega stoletja je začelo v Evropi in Ameriki število rojstev tako hitro in nevzdržno padati, da se v resnici zdi, da imajo prerokovanja modroslovcev o »propadu Zapada« prav. Dasi umrljivost povsodi polagoma pada in se poprečna dolgotrajna življenja stalno dviga, bo vendar v prihodnjih desetletjih po vseh deželah Evrope in Amerike nastal položaj, ko rojstva ne bodo več krila števila smrti in se bo začelo neposredno izumiranje belega plemena.

Odkodi to svetovno samomorilstvo? V marksističnih krogih se utemeljuje omejevanje rojstev z gospodarsko bedo. Toda resnica je, da se je začelo omejevanje rojstev v meščanskih krogih, in to v časih največjega procvita. Tudi zgodovina pravi, da so nastopali med narodi enaki pojavi v časih mnogega obilja. Vsega tudi ni zakrivilo širjenje preprečevalnih izdelkov, ker sta se Francija in Švica, pa tudi prejšnja Ogrska že dosti preje oklenili »sistema dveh otrok«. Vsekakor beda in preprečevalna sredstva pospešujejo omejevanje rojstev, a glavni vzrok je izpačena kultura: pojevanje vere in strahu božjega pa pohlep po lagodnem življenju, ki je topot zajež tudi ženo. Mnogo moških se sploh ne poroči, ženske si same služijo kruh in so samostojne; za otroka ni več mesta. Če pojde v tej smeri dalje s sedanjo brzino, bo do leta 2000. postalo vprašanje obstanka belega plemena vprašanje vseh vprašanj. Da ta trditev ni bosa, potrjujejo naslednje številke:

V Franciji, ki je prva uvedla sistem dveh otrok, je odpadlo l. 1900. na vsak zakon po 2,9 otroka, l. 1929 l. 2,2. — V Nemčiji se je začelo padanje rojstev znatno kasneje, zato je pa s strahovito naglico napredovalo in je danes število rojstev že razmeroma niže nego v Franciji. L. 1900. je odpadlo v Nemčiji na posamezen zakon po 4,4 otroka, 1929. leta pa samo še 1,9. Če pojde tako naprej, bo padlo število Nemcev do l. 1975. od sedanjih 65 milijonov na 50 milijonov duš. — Italija je kljub vsem protidredbam fašističnega režima na taisti poti, kakor ostale evropske države: leta 1900. je prišlo na vsak zakon 4,5 otroka, leta 1929. pa samo 3,2 otroka. — Anglija je že zgodaj sledila Franciji: l. 1900. je odpadlo na vsak zakon povprečno 3,7 otroka, 1929. l. 2,06. V Združenih državah padajo rojstva rapidno: leta 1900. je prišlo povprečno na vsak zakon

še po 4,5 otroka, l. 1929. pa samo še 2,15. — Markistična Rusija zvesto druguje kapitalističnim državam v omejevanju rojstev: l. 1900. je odpadlo povprečno na vsak zakon v Rusiji še po 5,4 otroka, l. 1929. samo še 3,1. In Rusiji se ni bati preobljudenja in sovjetski režim bi moral znati poskrbeti kruha za proletarski narod!

Vse drugačne številke kaže Azija. Po uradnih cenitvah se je rodilo l. 1925. v Indiji po 33,7 otroka na vsakih 1000 prebivalcev, v Evropi pa v istem času samo 22 otrok na vsakih 1000 prebivalcev. — Na Japonskem je ostalo število rojstev od l. 1900. do 1929. na isti višini, to je povprečno po 4 otroci na vsak zakon.



Waldorf Astoria Hotel v Newyoru, največji hotel na svetu, ki ga izroče prometu dne 1. oktobra letos. Hotel ima 47 nadstropij. Vrt zavzema 18. in 19. nadstropje in ga krog in krog obdaja orjaška odkrita terasa. Z vrha obeh stolpov se gostom odpira pogled na ves New York.

Dopust za konje

Moskovska »Izvestija« poročajo iz Samare, da v tamkajšnjih kolhozih vprezna živina silno propada. Živali tako slabo krmijo in preobremenjujejo z delom, da konji cepajo mrtvi; po glavnem delu na polju je do 15% konj neuporabnih za nadaljnje delo. Sedaj je zveza kolhozov izdala ostre odredbe za ravnanje z vprežno živino. Kdor z živino ne ravna lepo, se mora takoj odpustiti; izčrpanim konjem morajo postopno dati dopust: najmanj teden dni jih morajo pustiti na pašl brez vsakega dela. Dopusta postane deležnih 10—15 odstotkov konj.

Zračni promet čez Saharo

Francoska vlada je oddala dela za novo letališče in radiotelegrafskih postaj za reden zračni promet čez Saharo.



»Ti — to ti je bil čudovit dekle! Ali si jo videl?«



Ortiz Rubio, mehiški državni predsednik. Mehika pristopi D. N.

Zemsko priznanje večnim zaslugam

Italijanska vlada je odlikovala redovnico Don Bosca s. Modesto Ravassa, ki že 30 let streže gobavcem v južnoameriškem leprozoriu Contractation. Leta 1906. je bila s. Modesta sama obolela za gobami, se morala ločiti iz redovne družine in umakniti v hospice poleg lazareta. Ni pa nehala streči gobavim. Leta 1916. se je pridružila s. Modesti v hospicu bivša njena prednica v lazaretu, s. Tereza Rota, ki je prav tako obolela za gobami. Malo let nato sta dobili mučenici še tretjo tovarišico — s. Dominiko Barbero. Ko so bili le-to opozorili, da se mora ločiti iz redovne družine, je šla v domačo kapelo, zapela zahvalno pesem, nato pa odšla v hospice k bolnim sestram.

MALI OGLASI

Vseka drobna vrstica 1-50 Din ali vseka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Zajtrkovalnica

in delikatesna trgovina J. Buzzolini, Ljubljana, Lingarjeva ulica (za škofijo) se priporoča.

Iščem dekle

urno, zdravo, zmožno kuhanja in vseh gospodinskih del za takoj v mesto na deželi. Plača 400 Din mesečno, prijazno postopanje in dobra hrana. Ponudbe pod »Pridno dekle« in inseratni oddelek »Slovenca«.

Službe iščejo

Cvikmajster
dobro izurjen, kateri je tudi pri vseh drugih strojih izvežban, išče prikladno mesto. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10475.

Gospodična

želi mesto prodajalke, blagajničarke ali v pisarni. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Vešča nemščine« št. 10623.

Pomoč gospodinji

zelo priporočljiva, stara 25 let, išče primerno službo. - Poizve se Sv. Petra c. 65 I. nadstr.

Službodobe

Sprejem vaje
za sedlarstvo. Franc Požan, Dravljje 66, p. št. Vid.

Učenec se sprejme!

M. Spreitzer, Ljubljana, veletrgovina, specerija in kolonijale.

Trgovskega vajenca

zdravega, krepkega in pridnega, iz poštene hiše, s primerno šolsko izobrazbo (dober računar), sprejme s popolno oskrbo v hiši Ivan A. Grosek, trgovina z mešanim blagom, Trebnje nea Dolenjskem.

Služkinjo

pametno in pošteno, ki bi hotela dve kravi in druga hišna dela opravljati in kuhati za dve osebi, se sprejme. Plačilo po sposobnosti in po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10636.

Damsko frizerko

prvovrstno moč, sprejme takoj A. Taček, Celje, Gosposka ulica 13.

MANUFAKTURA

po izvanrednih cenah in sicer:

Cefir	 mtr. od Din	9— naprej
Molinos		5'50 "
Molinos za rjuhe, dvojno		15— "
Platno belo za rjuhe dvojno		17— "
Šifon		5'50 "
Fanele za srajce		6'75 "
Barhent za obleke		9— "
Barhent rožasti za halje		15— "
Baržun gladki, rožasti v naj-novejših vzorcih		20— "
Odele posteljne	Din 95—, klotaste Din	140— "
Blago za moške obleke, češko mtr. od		60— "
Odeje flanel, težke rožaste		90— "

Prepričajte se o ugodni ceni ter prvovrstni kvaliteti blaga

Po najnižjih cenah

čevlji in dežniki!

pri **JOSIP SKERL**

Šolski drevored 8 pri Zmajevem mostu

Dijaki

Dijaka

sprejem na stanovanje. Lahko tudi na hrano. — Cerkevna ul. 19. II.

Dijaki

se sprejmejo na stanovanje in zajtrk. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10622.

Stanovanja

Stanovanje

dve sobi, kuhinja in kabinet, v ljubljanski okolici, se odda proti posojilu 12.000 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10578.

Stanovanje

3 ali 2 sob za 3 odrasle osebe, iščem. Ponudbe na upravo pod »Mirno, solčno«.

Vnajem

Poslovni lokali

na Dunajski cesti št. 29/I se takoj oddajo. Poizve se istotam.

Pisarne

Tri dvosobne pisarne v palači Ljubljanske kreditne banke na razpolago. Dvosobna pisarna se takoj odda v najem, ostale s 1. novembrom t. l. - Reflektanti dobe pojasnila pri upravi »Slovenca« pod št. 10269.

Posvetila

Prodaja se

hiša in pletarne v Domžalah. Poizve se pri Karl Prelog, Ljubljana, Gosposka ul. 3.

Krasen vinograd

z letošnjo trgatvijo, in kletjo, prešo ter vsem inventarjem je naprodaj v Sromljah pri Brežicah. - Natančnejše podatke in ceno pove G. Suša, gostilničar in trgovec v Sromljah.

Prodaja se

lepa in pripravna hiša z nekaj zemljišča, pripravna za upokoje, četrt ure od postaje, na zelo lepem in zdravem kraju v Zg. Poljčanah. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pripravno«.

Hiša

kovačnica in vrt — v najem ali naprodaj. Leopold Pustšek, Zdole pri Krškem.

Nova vila

s 4 stanovanji z vsemi pritlikinami je naprodaj. Notri je elektrika, vodo, kanalizacija, kopalnica in drugo. 5 minut od cestne železnice. Poizve se pri županstvu Moste pri Ljubljani.

Nova hiša

v Rožni dolini, z dvema dvosobnima stanovanjema za takojšnjo vselitev, se zelo ugodno prodaja. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10575.

Poizvedbe

Odšel je z doma

18 letni Mihael Košnjek iz Britofa pri Kranju. - Kdor bi kaj vedel o njem, oziroma če se je kje prijavil za delo, prosim, da mi proti povrnitvi stroškov sporoči to na moj naslov: Mihael Košnjek, poset., Britof pri Kranju.

Kupimo

Divji kostanj

in želod — kupim po najvišji ceni. - V. H. Rohrmann, Ljubljana.

Lipov cvet

po najvišji ceni kupuje Salus d. d. v Ljubljani, veletrgovina, Aleksandrova cesta 10.

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6. II. nadstr.

Bukov les, testoni

in rezani les, tudi celo produkcijo, kupi R. SCHENK, SUŠAK.

Pohištvo

priprosto in najmodernejše. Vam nudim trdka po izredno nizki ceni

KREGAR IN SINOVA

Št. Vid nad Ljubljano — nasproti kolodvoru

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
ŠOLSKO ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.



NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Jabolka, grozdje,

hruške, 1—2 Din, 3—4 Din, 2—3 Din, najfinjše, slovite, plemenite, štarske, razpošila s povzetjem od 15 kg dalje: Postržin, Krško.

Obrič

Krušno moko in rženo moko

vedno svežo, kupite zelo ugodno pri A. VOLK, LJUBLJANA Rešilna cesta 24.

Razno

Rejenko iščeta

staro 12—15 let, slovenska zakonca — častnik brez otrok, zdaj v Srbiji. — Ponudbe na: Petrič, Rožna ul. 13, Ljubljana.

Grafiolog in hirosol

N. Sadlucky — odpotuje! V Ljubljani ostane samo še do 15. septembra. — Sprejema vsak dan od 9—12 in od 2—7. Naslov: Ljubljana, hotel »Slon«, II. nadstr., soba 64.

Novost v kozmetiki!

V 6 dneh odstranjuje pege, bradavice, sojedce, jetrne madeže (Leberflecken), kakor tudi dlake. Specialistinja ga. Pap v salonu Ema, Zagreb, Ilica št. 22.

Kurja očesa

najboljše sredstvo proti urjim očesom CLAVEN je mast



Jobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz vurnice in glavnega skladišča

M. HRNJAK
ekornar — SISAK
Varujte se potvorb

Citajte in širite »Slovenca«!

»BOSCH-SERVICE«

Specijalna delavnica za instalacijo in popravila, ter zaloga magnetov, dinamo, električnih svetilk za bicikle in automobile, maznike, smernike, brisače za steklo, trobil, vseh vrst sveče ter akumulatorjev. Delavnica je opremljena z najmodernejšimi Bosch-stroji in aparati, ter je pod vodstvom v tvornici izvežbanih strokovnjakov. Največja solidnost dela in zmerne cene.

»BOSCH-SERVICE« ELEKTROINDUSTRIJA, D. D.

Ljubljana, Gosposvska cesta št. 13

Josip Lavtižar:

Bled in Briksen

Zgodovinska povest iz 17. stoletja.

»Tudi v briksenški škofiji napredujemo v tem oziru,« je dejal Welsberg. »Naši deželi je luteranstvo zelo prizaneslo. Ljudstvo je ostalo katoliško, peščica zapeljancev pa je spoznala zmoto in se nas oklenila, tako da je Tirolska popolno očiščena. Pripovedovali pa so mi, da je na Bledu in v okolici še nekaj pripadnikov evangelijske vere.«

Hren: »Se so nekateri, ki pa ne prihajajo več v pošte. Morebiti bodo izginili sami od sebe. Lovec Vaše graščine — piše se Dorn — je dal vsi blejski župniki izpovednega spreobrnjenja. Prišel je skesan k župniku Oreharju in ga prosil, naj ga sprejme v družbo vernikov.«

Welsberg: »Sem že govoril z Dornom in mu izrazil svoje priznanje.«

Ko sta škofa dovršila ta pogovor, je načel Welsberg tisto važno stvar, ki je zadevala razmere med briksenško in ljubljansko škofijo, stvar glede cerkve Matere božje na jezeru.

»Oprostite, Prevzvišeni,« je rekel Welsberg, »da sprožim, ko imam čast osebo z Vami govoriti, vprašanje, ki že veliko let kot nerešena točka...«

»Že vem, že vem,« je prekinil Hren Welsberga.

»Se bo li dosegel sporazum med obema škofijama?«

Welsberg: »Seveda, kajpada, in caritate christiana.«

Hren: »Gotovo, ako bo na obeh straneh dobra volja. Spoštujem Vašo oblast v blejskem okraju. Ce-

sar Henrik Sveti je bil zelo naklonjen briksenškim škofom, da jim je zapustil tako velika posestva v najlepšem kraju naše dežele. Gotovo bi pa ne bil videl rad, če bi zaradi tega nastali prepiri.«

Welsberg: »Gotovo ne. Saj zaradi posestva samega ni nobenega nesporazuma. Drugačna stvar je zaradi duhovskih pravic. Toda prepričan sem, da bo Vaša Prevzvišenost našla pot, ki nas pripelje k obojestranski zadovoljivi razsodbi.«

Hren: »Kakšna bi bila ta pot?«

Welsberg: »Ne boste zamerili, Prevzvišeni, ako dodam neko pripombo. Glede posestev, ki jih imamo na Bledu, in glede mnogih uslužbencev, ki imajo kruh na teh posestvih, bi bilo mogoče skromno mnenje, da pripada otok tudi glede duhovnih pravic briksenški škofiji.«

Hren: »Torej ne ljubljanski? To bi bila trditve, s katero bi se ne mogel nikoli sprijazniti. Zaradi posestva kot takega ne more imeti Vaša škofija nikakih duhovnih pravic (jurisdikcije) do vernikov, ki pripadajo ljubljanski škofiji.«

Welsberg: »Zelo bi želel, da bi se sporazumeli na lep način.«

Hren: »In kakšen bi bil ta način? To Vas upam že v drugič vprašati.«

Oba cerkvena kneza sta molčala na to vprašanje. Tudi kanonik dr. Eder, ki je bil kot pooblaščenec briksenškega stolnega kapitlja pri ti obravnavi navzoč in je do sedaj dostavil večkrat kako pametno opazko, ni prišel do besede. Poznalo se je, da Hren ni bil voljan deliti svojega mnenja z Welsbergom. Končno je vendar našel izhod z dostavkom:

»Najboljša in najkrajša rešitev spornega vprašanja bi bila ta, da pripade otok ljubljanski škofiji,

v cerkvi naj pa imajo briksenški škofje pravico nositi »pontificalia«, to je pastirsko palico in mitro. Za pravo cerkve in prostijskega poslopa bi pa tudi mi skrbeli.«

Welsberg je bil pri ti Hrenovi razlagi zelo iznenađen, pa se je premagal in mirno dostavil:

»Odložimo določitev za poznejši čas, ko bomo zadevo boljše premotrili. Vidim, da so naša mnenja precej različna.«

Ker je Hren videl, da nič ne doseže, sta se škofa razgovarjala o drugih rečeh.

»Izražam svojo zahvalo,« je rekel Hren Welsbergu, »da ste me blagovolili obiskati v Ljubljani. Prav rad Vam bom vrnil obisk, četudi me nadleguje že dalj časa trganje po udih. Ali ostanete dolgo na Bledu?«

Welsberg: »Še en teden po Velikem Šmarnu. Okolica mi je tako všeč, da se bom težko ločil od nje.«

Pri večerji je Hren z zanimanjem poslušal, kar mu je pripovedoval Welsberg o Tirolah in posebej o briksenški škofiji, ki je bila ustanovljena že v sedmem stoletju. Veliko let so stolovali onodtni škofje na gori Säben in se od tu preselili na ravnino v mesto Briksen. Zavetnika škofije sta sv. Ingenuin in Albuin, ki jima je posvečena tudi kapela na blejskem gradu.

Hren: »In župna cerkev na Koroški Beli.«

Tedaj je Hren vprašal Welsberga:

»Kako ste zadovoljni s sedanjim oskrbnikom blejskih posestev, s Krištofom Waidmannom? Slišim, da je zanesljiv človek.«

Welsberg: »Do zdaj ni bilo nobene tožbe zoper njega.«

Hren: »Na gradu stanuje tudi zvezdoslovec Herman Fink, Vaš bližnji sorodnik.«